

***Potentilla erecta* (L.) Räuschel** [1797,
 Nomencl. Bot., ed. 3 : 152] $2n = 28$
=*Potentilla tormentilla* Necker
 [1770, *Act. Akad. Theod. Palat.*, 2: 491]

Làmina: THOMÉ, OTTO WILHELM

Foto: JACQUES MARÉCHAL

Foto: LILIANE ROUBAUDI

Foto: LAURENT PETIT

Foto: DOMINIQUE REMAUD

NOMS POPULARS

- Alemaný:** Blutwurz/Gemeiner tormentill/Aufrechtes fingerkraut / Dilledapp / Durmentill / Heideckern / Natternwurz / Natterwurz / Rotwurz / Ruhrwurz / Siebenfinger / Tormentill / Tormentillwurz / Tormentillwurzel / Tormentilwurzel
- Anglès:** Common tormentil/Bloodroot / Erect cinquefoil / Potentilla / Septfoil / Shepherd's knot / Tormentil
- Àrab:** عرق انجبار/الشائع / عرق إنجبار
- Castellà:** Tormentila / Consuelda roja / Loranca / Sieteenrama/ Tormentilla / Zazpiosto

Català:	Tormentil·la/Consolda roja / Dits de santa Maria / Estrelletes / La / Set-en-rama / Tormentil
Danès:	Opret potentil/Blodrød / Tormentil
Eslovac:	Nátržník vzpriamený
Eslovè:	Srčna moč/Petoprstnik srčna moč
Estonià:	Tedremaran
Feroès:	Børkumura/Børkuvisa
Finlandès:	Rätvänä
Francès:	Tormentille/Potentille dressée/Herbe de sainte catherine / Potentille officinale / Potentille tormentille
Gaèlic:	Néalfartach
Gal·lès:	Tresgl y moch/Melyn y twynau / Melyn yr eithin / Seithnalen / Tresgl melyn / Tresgl yr eithin / Ysgras
Holandès:	Tormentil/Zevenblad
Hongarès:	Vérontó pimpó/Erdei pimpó / Vérhasgyökér / Vérontófű
Islandès:	Bloðmura/Engjamura
Italià:	Cinquefoglia tormentilla
Japonès:	ポテンティラ・エレクタ
Noruec:	Blodrot / Hermundgras / Munnskåldgras / Munnskåldrot / Munnskålot / Skittrot / Teppa / Tesoleie / Tormentille / Tepperot
Persa/Farsi:	پنجه برگ معمولی
Polonès:	Pięciornik kurze ziele/Pięciornik
Portuguès:	Potentila / Potentilla
Rus:	Лапчатка прямостоячая
Serbi:	Срчењак/Срчењача/ Srčenjак/Srčenjača
Suec:	Tormentilla / Blodrot
Тхес:	Mochna nátržník
Ucraïnès:	Перстач прямостоячий

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Potentilla erecta pertany a la subfamília de les *Rosoideae* que es distingeix per tenir l'ovari semiínfer amb molts carpels i l'androceu perigini, i els fruits en aqueni. Dins el gènere, aquesta espècie pertany a la secció *Potentillastrum* que es distingeix per tenir les flors grogues (o blanquinoses), els pètals més llargs que els sèpals, i estams i carpels nombrosos. És una planta polimorfa que s'adapta a molts ambients, des de terra baixa a l'estatge alpí. Pot adoptar una forma dreta, prostrada, compacta, dispersa, més o menys alta o llarga, pot ser més o menys pilosa, i la llargada dels peduncles, peciols, estípules o pètals també pot variar força. De pètals en pot tenir cada flor entre 3 i 6. També la forma dels folíols i de les estípules també varia una mica. Les subespècies i varietats descrites poden tenir-se més o menys en compte:

Potentilla erecta (L.) Rauschel subsp. *erecta*

Potentilla erecta (L.) Rauschel subsp. *strictissima* (Zimmerer) A.J. Richards (1973)

Potentilla erecta (L.) Rauschel var. *erecta*

Potentilla erecta (L.) Rauschel var. *herminii* (Ficalho) Coutinho (1913)

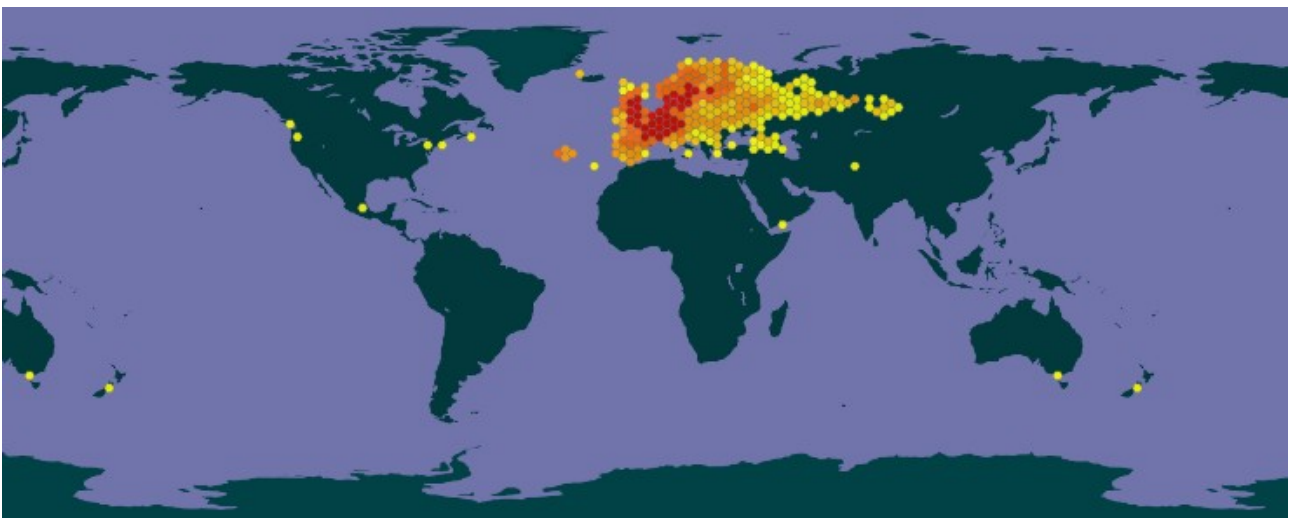
Potentilla erecta (L.) Rauschel var. *strictissima* (Zimmerer) G. Beck in Reichenb. (1912)

A més, pot hibridar-se amb altres espècies properes, com ara *P. reptans*, *P. anglica*.

La inflorescència està formada per flors solitàries cadascuna sobre llargs peduncles inserits a l'aixella de les fulles superiors formant una cima pauciflora. Les flors són actinomorfes, bisexuades, pentacíclics i tetràmeres, d'entre 8 i 12 mm de diàmetre. El calze és tetràmer i persistent. El calicle és tetràmer i format per peces lineals. Els pètals (normalment 4) són lliures d'uns 2.5 mm, i grocs, però poden tenir una taca al mig acarabassada. Els estams són nombrosos, més de 20, amb filaments fins i grocs, peludets a la meitat inferior o tot al llarg, i inserits directament sobre el calze. El nectari està disposat en anella internament als estams. Les anteres són grogues i el·lipsoidals. Els carpels són nombrosos, entre 4 i 8 o fins a 20, lliures entre ells. Cadascun consta d'un estil i un òvul. Els estils són caducs, no ben bé rectes, i disposats en hèlice sobre un eix comú. L'ovari és super. El fruit està compost per un agregat d'aquenis. La part subterrània de la planta és un rizoma gruixut tuberiforme rogenc, a més de fines arrels secundàries marronoses. Les fulles caulinaris són sèssils, digitades, amb foliols oblanceolats, amb 2-3 dents a cada marge. Les estípules són adnates al pecíol, laciniades o lanceolades i d'aspecte similar al de les fulles. Les fulles basals són digitades, amb 3-5 foliols curtament peciolulats. Les tiges aèries són dretes, ascendents o reptants, nombroses i amb moltes fulles. La planta pot fer entre 10 i 30 cm. La pol·linitzen les papallones, les moques, abelles; però la planta també es pot auto-pol·linitzar. Les *Potentillaceae* J.G. Agardh es caracteritzen per tenir flors dialipètals superovàriques polistèmones, regulars, i el fruit sec pluricarpel·lar. El gènere *Potentilla* comprèn unes 500 espècies. A la península n'hi ha només unes 30. Seguint les claus de Flora Iberica aquesta espècie es distingeix per tenir les fulles palmatisectes o digitades, pètals grocs i aquenis glabres, i la majoria de les flors amb 4 sèpals i 4 pètals; i les flors inferiors solitàries.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Es fa en clarianes de bosc herboses no massa seques, en especial sobre sòls àcids, des de terra baixa fins l'estatge subalpí (2400 m snm). A l'estatge subalpí conviu, per exemple, amb *Nardus stricta*. És espècie típicament europea.

Potentilla erecta al món, segons GBIF

VIRTUTS MEDICINALS

- analgèsica
- antibiòtica
- antiinflamatòria (↓COX-2, ↓iNOS)
- antitrombòtica
- anti-ulcerogènica
- astringent

- carminativa
- cicatritzant
- contraceptiva
- cosmètica
- desintoxicant
- digestiva
- febrífuga
- hemostàtica
- hepàtica
- hipoglucemiant
- immunoestimulant
- sudorífica
- vasoconstrictora
- vulnerària

USOS MEDICINALS

- amenorrea
- amigdalitis
- ansietat
- *Bacillus subtilis*
- càries
- còlera
- colitis ulcerosa
- congelacions
- congestió pulmonar
- conjuntivitis
- cremades pel sol (UVB)
- cucs intestinals
- diabetis
- diarrea
- disenteria
- dismenorrea
- èczema
- enteritis
- enuresis
- epistaxis
- esplenomegàlia
- esquerdes als llavis
- esquerdes als mugrons
- estomatitis
- faringitis
- ferides
- gasos intestinals
- gastritis
- gingivitis
- *Helicobacter pylori*
- hemorràgies internes o externes
- hemorroides
- hepatitis
- icterícia
- insolació
- leucorrea
- mal de coll
- mal de queixal
- mal de ventre
- malària (=paludisme)
- nafres de diabètics
- penellons
- picors anals
- reuma
- sífilis
- rotavirus
- rubèola
- *Streptococcus sobrinus*
- talls
- tifus
- tuberculosi
- úlceres
- vertigen
- vòmits

PREPARATS

- Càpsules de pols del rizoma: 2-4 g al dia
- Decocció en aigua o en llet
- Extracte tou: 1-2 g al dia.
- Tintura
- Tisana antidiabètica: *Rubus ulmifolius* + *Vaccinium myrtillus* + *Potentilla erecta* REL + *Geum urbanum* + *Phaseolus vulgaris* TAB
- Vi: 70 g de REL + 1 L vi de Bordeus. Macerar 9 dies. Colar i prendre'n 60-120 g al dia.
- Xarop: extracte tou 10 g + 200 g de xarop simple. Prendre'n 1-2 cullerades soperes al dia.

EFFECTES FISIOLÒGICS

En queratinòcits HaCaT estimulats per TNF-alfa o irradiats amb UVB la formació de Il-6 i de PGE2 o NF-kappaB queda molt frenada per l'extracte del rizoma de *Potentilla erecta*. A més té un efecte antiarrugues similar a l de la cortisona, però no provoca pas com ella la translocació del receptor de glucocorticoides. L'efecte antiarrugues ha de ser almenys degut a l'efecte carronyaire sobre radicals NO i degut a la inhibició de les eNOS. Els el·lagitanins de la rel un cop al sistema digestiu passen a urolitines, que són antiinflamatòries.

POSSIBLE TOXICITAT

Si es deixa refredar la infusió aleshores enlloc de estroncar la diarrea la pot exacerbar i a més provocar nàusees. Es pot bullir fins a 10 minuts. Més seria també contraproductiu. Com que té un efecte quelant sobre els metalls, a la llarga, pot provocar anèmia. No l'aconsellen a embarassades o a dones que donin el pit.

ALTRES USOS

Del rizoma se'n pot extreure un tint roig d'aplicació en cosmètics. I, si es bull molt, una mena de goma comestible.

PRINCIPIS ACTIUS

- àcid 3-gal·loil·quínic
- àcid 4-gal·loil·quínic
- àcid 5-gal·loil·quínic
- àcid clorogènic
- àcid el·làgic
- àcid fenòlic
- àcid ferúlic
- àcid pomòlic
- àcid protocatechuic
- àcid quinòvic
- àcid tànnic
- àcid ursòlic
- agents tànnics
- agrimoniïna
- catecols
- catequina
- cautxú natural
- flavonoides
- iso-quercitrina
- kaempferol-3-O-beta-D-(6"-O-trans-p-cumaroil)-glucòsid
- metil-brevifolín-carboxilat
- midó
- oli essencial
- potentillina
- proantocianidines (del tipus B amb enllaços 4 → 8)
- quercetina-3-O-beta-D-glucurònid [= miquelianina]
- quercetina-3-O-beta-D-(6"-O-gal·loil)-galactòsid
- quercitrina
- resina
- roig de tormentilla
- saponina
- tanins
- tormentillina
- tormentol
- tormentòsid
- triterpens

MÉS INFORMACIÓ

«Recent phytochemical and pharmacological advances in the genus *Potentilla* L. *sensu lato* – An update covering the period from 2009 to 2020. AUGUSTYNOWICZ, D., LATTE, K.P., TOMCZYK, M. Journal of Ethnopharmacology (2020) – JEP 113412-
<https://doi.org/10.1016/j.jep.2020.113412>

